

Håkan Sandh
Åsögatan 175
116 32 Stockholm
0708- 317498
hakan@sandh.nu

Till kultur- och fritidsnämnden

Remissyttrande angående En utvecklingsplan för kulturen i Södertälje 2017- 2021

Jag har arbetat länge i Södertälje kommun med kulturverksamhet. På kulturförvaltningen och Kulturskolan. Naturligtvis är jag fortfarande intresserad av vad som händer i kommunen på kulturområdet. Läste därför ”En utvecklingsplan för kulturen i Södertälje 2017- 2021”. Det känns spännande och viktigt att Södertälje lyfter fram kulturfrågorna. Efter genomläsning av planen blev jag tyvärr mer och mer konfunderad. Utvecklingsplanen saknar det mesta. Det finns alltid en risk att låta som om allt var bättre förr. Det är svårt att vara konstruktiv genom att bara peka på sådant som inte är bra. Jag tar risken och hoppas ändå komma med några framåtsiktande förslag.

Det finns förvisso i planen en del bra beskrivningar av kommunen och kulturen i Södertälje. Det finns även en del förslag som är bra. Att exempelvis utveckla kulturverksamheten inom äldrevården än mer. Det tror jag de flesta håller med om.

Ett stort problem är att planen enbart bygger på intervjuer. Aktiva inom kulturområdet har delgivit utredaren sina åsikter. Det som saknas är en analys av verksamheten och förslag hur verksamheten skall förändras. Och kostnadsberäkningar. Bortsett från ett avdammad förslag att bygga ett kulturhus vid Marenplan är förslagen också väldigt luddiga. Jag menar att denna brist i hög grad beror på att utredningen knappast är en traditionell utredning utan snarare en redovisning av attityder inom Södertäljes kulturliv. Det är olyckligt.

Två konkreta exempel på bristen på fakta är att utredaren nämner att någon menar att få besökare finns till Konsthallen. Så kan det naturligtvis vara, men en sådan uppgift kan inte baseras på några intervjuer utan måste bygga på fakta. Intervjuuppgiften borde naturligtvis ställas emot en siffra hur många besökare det finns, hur många det fanns för 10, 20 år sedan och jämföras med siffror på besökare i andra kommuners konsthallar. En analys av kostnader för Konsthallen och en analys av resurser till denna bör också ingå. Finns personal och medel att göra attraktiva utställningar, eller vilka andra anledningar kan finnas till låga besöksiffror? Om det nu finns sådana. Intervjuer är knappast värda att ensamma utgöra underlag för en politisk behandling av Konsthallens framtid.

Det andra exemplet är liknande. Oktoberteatern bör enligt utredaren spela fler föreställningar. Utredaren skriver

de få publika föreställningstillfällena i förhållande till att man är den största enskilda kommunala stödmottagaren inom kulturområdet – som dessutom fick en ekonomisk höjning i år. Under 2015 gjorde man vid sidan av workshops 75 publika föreställningstillfällen på hela året för drygt 5.500 personer.

Här finns siffror över publik. Bra. Men är 5 500 personer många eller få? Teatern har ”få publika föreställningstillfällen”. I förhållande till vad? Vad jag vet så finns ett avtal mellan kommunen och Oktoberteatern. Uppgifterna borde kunna relateras till det.

När goda exempel tas fram är de i nästan samtliga fall de relativt nya verksamheterna i kommunen: El Sistema, Berättarministeriet och Grafikens Hus. Allt säkert bra verksamhet men samtliga hör ihop med andra kommunala satsningar som är betydligt större och därmed borde få mer utrymme i en samlad analys. El Sistema startade ur och är en del av Kulturskolan. Berättarministeriet kan ses som en viktig men mycket liten del av det arbete som skolan och biblioteket gör för skrivande och läsande. Grafikens Hus måste bli en integrerad del av kommunens framtida konstpolitik. Lyfts bara de nya verksamheterna fram tappas fokus på de stora satsningar inom olika områden som gjorts tidigare.

Utredningen framhåller att föreningarna bör ta större plats och att deras röst borde höras bättre. Gott nog. Samtidigt lyfter utredaren fram, som två av få konkreta förslag, att två föreningsdrivna aktiviteter, Saltskogs gård och Hebbevillan delvis skall tas över av kommunen. Om detta är önskemål från föreningarna framgår inte. Modellen med ett oklart ansvarstagande mellan kommun och förening borde också problematiseras. Jag menar att det kan vara än svårare att förlita sig på ideella krafter om kommunen tar över ett ansvar för bara en del av verksamheten. Istället bör föreningarna få tillräckligt stöd för den verksamhet de önskar bedriva så länge kommunen ser den som värdefull.

En annan felsyn på kommunens organisation menar jag döljer sig bakom meningen att Konsthallen har ”en resa framför sig för att återupprätta sin angelägenhetsgrad.” Har någon en resa framför sig i den meningen är det ju kommunen, kultur- och fritidsnämnden och förvaltningen som har den. Konsthallen har knappast ett eget ansvar utan det är kommunen som ger de anställda där ett uppdrag och resurser att klara av det. Samma resa anses Oktoberteatern ha. De har förvisso en helt annan självständighet men även i deras fall är ju kommunen som bidragsgivare den som har störst anledning att fundera på den framtida resan. Kommunen måste kunna motivera både upplägg av avtal och den ekonomiska satsningen. Det är ju inte Oktoberteatern som bett kommunen om pengar utan kommunen som bett Oktobergruppen spela teater för kommunens invånare. Vad jag vet finns också en utredning av Per Lysander vars förslag är beslutade av kommunen. Varför nämns inte de besluten i kulturplanen?

Tyvärr är hela förslaget till kulturplan baserat mer på uttalanden av intressenter inom området än faktagranskning. Att börja med en inventering av åsikter bland kulturaktiva i Södertälje är utmärkt när en utvecklingsplan skall tas fram. Ett sådant arbete är ett bra första steg. Det andra steget blir då att beskriva verksamheterna. Det tredje att beskriva möjliga utvecklingsområden. Det fjärde att beräkna kostnader. Det krävs flera steg i kommunens process att ta fram en utvecklingsplan för kulturen i Södertälje 2017- 2021. Många personer bör också vara aktiva i ett sådant arbete. Att det arbetet skall kunna vara klart inför 2017 är därförorealistiskt.

Jag hoppas att kommunen nu beslutar om att gå vidare i arbetet med att ta fram en kulturplan. Förslagsvis med att i första hand – inte minst för att Grafikens Hus tillkommer som en viktig aktör – ta fram en kommunal konstpolitik där de olika rollerna för Konsthallen, Saltskogs gård, Södertälje Konstnärskrets, Grafikens Hus, Kulturhuset i Järna och även Kulturskolans konstverksamheter konkretiseras. Naturligtvis inklusive hur de kan stärka varandra på kort och lång sikt. Och vad prislappen är. (Vart tog förresten Södertälje Konstnärskrets vägen i kulturplanen?)

Teaterområdet är delvis redan genomlyst av Per Lysander. Hans utredning berör främst den professionella teatern. Ett större grepp på området kanske bör tas?

Kulturskolan föreslås i kulturplanen få en egen utredning/översyn. En sådan kanske behövs?

Utredningen ”En utvecklingsplan för kulturen för Södertälje 2017- 2021” kan därmed läggas till handlingarna som en första text i ett längre arbete för att ta fram en efterlängtd kulturplan för kommunen.

Håkan Sandh
Fd chef för Kulturskolan i Södertälje